

תרבות

נחום מוכיח

קולבן דאנס

"מחלוקת" חוזר

קיץ חם במיוחד עומד לעבור על המחול הישראלי. לא פחות מ-20 בכורות צפויות ב-70 מופעי של פסטיבל 'מחלוקת 2011', שייערך במרכז סוזן דלל בין ה-1.7 לבין ה-27.8. שתיים מהבכורות תחונה לביקורמולדת שניים מהמרכזיים האגריים הפועלים בחול. שרון לביא, היוצר בשנים האחרונות בברצלונה, יעלה את 'סיסים', בהשתתפות הראל סקעת וצבי גוטהיינר ישלב ב-ZOOM, בין השאר... טלפונים ניידים. בין המשתתפים האחרים - 'רטיגו' עם 'NULL', 'קולבן דאנס' ('בל'), 'קמע' (בת הים הקטנה), הקיבוצית ('ניצוצות'), אלינא פיזרסקי ('טורקזי וארגמן 2011'), נטע שיוף ('אבניקו אינטימו'), 'בנגורה' ('הדרך') ועוד. כמחווה לפרימה בלרינה ג'נט אורדמן, מייסדת להקת 'בת דור', שנפטרה לפני ארבע שנים וחצי, תיערך הקרנה חגיגית לסרט התיעודי 'ג'נט' על חייה.

צילום: פפיר בולטין

מור ג'אז

בהופעתו הערב עם שלמה בר ב'פסטיג'אז', בתיאטרון גבעתיים, יבוא לביטוי החיבור המדליק שעושה הפסנתרן הצעיר עומרי מור בין ג'אז למוזיקה בגוון מזרחי. הוא כבר חלק פסנתר אחד עם צ'יק קוריאה ומוריס אלמדיוני הכריז עליו כעל היורש לו

יעקב בראון

אם הזכרת שורשים, השבת להכיר טננו ארגנטינאי אהילה פיאצולה עם נאז? "כאן לא אהיה מקורי. עשו את זה רבים. אני מאוד אוהב מוזיקה מארגנטינה, שם אבי נולד בסנטהפה. מודרן וקובסקי זה שם המשפחה המקורי שלנו. אנחנו משפחה של ארגנטינאים ממוצא רוסי". מור, יליד באר-שבע, גדל מגיל שלוש בירושלים. הבך הסדרוויץ' של פסיכולוגית ושל יועץ לתכנון. האח הגדול מנגן גם כן בפסנתר והצעיר - בצ'לו ובגיטרה. האם שדה במקלות חובבים. מור הוא המקצוען המוזיקלי מביניהם. בתיכון שליד האקדמיה למוזיקה למד מוזיקה קלאסית, כשלוהנס המנחה היה זה שהטמיע בו את יסודות הג'אז.

בניגוד לכוהני הג'אז, המופיעים השבוע ב'פסטיג'אז', מור נגס בתפוח הגדול בניירודקי רק בביקוריו שם וכל עשיתו כחול-לבן. לר- בריו, אין לו דבר נגד לימודים בארה"ב, אבל לא יצא ל". וכשאתה מביט על הבריק הנננים? "אף פעם לא עשיתי מה שכולם עושים". מור הופיע בהרכבים שונים, ביניהם של אבישי כהן הבסיסט ואבישי כהן החוצצן. כיום, הוא מופיע עם הרכב משלו. "השיא שלנו היה לפני שנתיים, כשהיינו החלק הראשון בהופעתו של צ'יק קוריאה בפסטיבל הג'אז של מארסיי", מספר מור. "צ'יק היה שם הפסנתרן בהרכביל נהדר שהופיע שם". בפסנתרן בעצמך, כשעלית להופיע שם בדיעוה שאחריך יתיישב שם ליד הפסנתר צ'יק בכבודו ובעצמו, מה זה עשה לך? "האמת היא שבאותו יום די רעדתי מפחד. זה היה מפחיד. אבל בסופו של דבר מוזיקה היא מוזיקה ועם כל ההישגים הגדולים של צ'יק קוריאה, אני מרגיש שגם לי יש מקום".

אם עם צ'יק לא ממש ניגנת, עם פסנתרן מפורסם אחר היה לך חיבור. "ועוד אף: את מוריס אלמדיוני, היהודי האלג'יראי, פגשתי לפני שנתיים באחד מבי קוריו בארץ. הוא שמע אותי מנגן והיה בינינו חיבור מייד. די אין הרבה פסנתרנים שמנגנים כמוני את הסטייל הזה של האנדלוג'אז. הוא, בחור שחצה את השמונים, הכריז עלי בכמה הד דמיונית כעל היורש שלו. בשבוע שעבר הופענו יחד בפסטיבל ישראל עם התזמורת האנדלוסית והיה נחמד מאוד. יש משהו סחף בשמחת החיים שהוא מקרין ובהרבה שלו לקהל". בדרך אלמדיוני קרה משהו למור. כלווש שנים היה מושבת לסירוגין מנגינה עקב דלקת בגידי הידיים. למחיתו הוא עבר בחנות של תקליטורי ג'אז, "שם למדתי להכיר את הפן המסחרי של המקצוע עד שהחנות נסגרה". בהמשך החל ללמד בקונסרבטוריון 'שטיקרי', בתל-אביב. והדלקת? "שושנה כהן, מורה לפסנתר קלאסי, הציגה אותי מהדלקת. כשבאתי אליה, הייתי עם תחושות על הידיים. תוך כמה חודשים חזרתי לנגן. כלומר, אסור להרים ידיים..."

מחפש מסך במוזיקה. עומרי מור

צילום: מרים צחי

בריק ורעים

"אני בפירוש שובב", מודה משה ברק, קיבוצניק שופע חיוניות בן 86 מגבת, שהוציא ספר מפולפל על הווי תנועת הנוער בעבר. "אם תנועות אלה חפצות עתיד הן, עליהן להתחדש", הוא אומר

היה תמיד בהדרכה ובכתיבה. השאלה היא איזו כתיבה. לפי ספרך, החבר'ה מהתנועה שהדריכו בחול עסקו באהבהבים יותר מאשר בחלוציות. "כשאתה שם שם בחור צעיר לא רק לכד, מנותק מהחברה שלו בארץ, אלא פועל כל היום כמו משוגע בענייני התנועה, לעזאזל, כשנשארות לו כמה שעות בינו לבין עצמו, הוא בסך הכל בן-אדם, מה גם שהוא מוקף בחתיכות מצודרות, למה כבר אפשר לצפות?"

היכן טוהר התנועה? "טוהר התנועה היה מוחלט. לכן, לא הייתה הקצנה בעניין. כל הזמן אם היה צעד לפנים, תיכף באו שני צעדים לאחור, כי הראש עבר ובצדק. אם לא כן, אויס תנועה. התנועה הייתה נגמדת. ואם עולה מהספר שלי שלמדריכים בחול היו תנאים טובים, בניגוד לצנע דאז בארץ, אז כל הלוקוסוס שהם נהנו ממנו היה עלוב בהשוואה לקפיטליות שאז סבב אותם".

די לא שביח שאדם בגילך מטעים את קוראיו מהפפריקה המפולפלת. בני ראה, אתה שובב מטבעך. "חוף מזה שאני לא בגילי, אני בפיי רוש שובב, אולי בגלל שאני מתפור ולא מסוגל להתרכז בדבר אחד". לא תכתוב עוד ספר בזה? "כנראה, שלא. אבל אני לא יודע. אולי כן. מה שברור הוא שאני לא מסוגל לחזור על משהו בפעם השנייה".

מה היית רוצה שנסיק מספרך לגבי הקיבוץ? "כנראה, אין צדק מוחלט בצד אחד. לא כל מה שקיבוצי זה טוב ולא כל מה שלא קיבוצי זה רע. כמו שלא כל מה שישיראלי צברי נהדר וכל מה שגלותי מאכזב. אני מתגעגע לקיבוץ הקלאסי של פעם, אם כי אני לא יכול לקבוע שכיום יותר טוב". לבסוף, אתה מרגיש כעת כסופר? "אם הייתי מקבל עידוד בזמן, אולי הייתי יותר סופר".

ההגדרתו בלי צניעות מוזיפת, פרסם לפני חמש שנים, לקראת חגיגות ה-80 של הקיבוץ, את הספר 'גבתי דבר גבי תית', ספר פולקלור מקומי, כאלף מי- לים ואמירות מההווי הגבתי שלדבריו הגיע עד ... אוקספורד. קבלת הפנים האוהדת לספר הזה הצמיחה לו כנפיים בדרך לספר החדש, מה גם שהיה לו חשוב שתישאר לפחות איזה מזכרת מתנועת הנוער העובד של פעם, עם החולצה הכחולה והשרוך האדום, שהוא ריכז כמה מסניפיה.

ברק, מסתבר, נותר נאמן עד כלות לתנועה של אז. "בניגוד לאי אלה, לא ניצלתי את הפעילות בה כקרקשפיצה לקריירה פוליטית", הוא מעיר. "הרי רובם גמרו בסך הכל כלכלרים בהסתי דרות".

או...נשיאות המדינה. "טוב, שמעון פרס (שהתחיל את הקי ריירה כמוכיר התנועה, באמצע שנות ה-40, בהיותו חבר קיבוץ אלומות - י. ביא) יש רק אחד". מאחורי סברו הנעים מסתתרת אכי זכה. "בסיכומו של דבר, תנועות הנוער בישראל, שמילאו את חיי, הן בבחינת ההר שהוליד עכבר, כשכמותית הן לא הגדילו במידה המקווה את התנועה הקיי בוצית", הוא מצר. "אם חפצות עתיד הן, עדיף שיחנכו לדברים טובים בכל מיני תחומים, לא כמו פעם, כשהן היו כמו משפך שכיוון הכל לחקלאות, לעבודת כפיים, לקיבוץ. צריך לדעת להתחדש".

לא במקרה מתרפק ברק על הימים ההם. "התאמת לעבודה עם נוער בעוד שלא הייתה לי אף תכונה שנדרשה בקי בוץ", הוא סח בגילוי-לב. "אני לא איש של עמל-כפיים. לא רק שאני לא אוהב חקלאות, אלא שאם אף אחד לא שומע אותי כעת - אני... שונא חקלאות. נאי לצתי ללכת נגד הצרכים האישיים. רצו עבודת-כפיים? - למדתי מסגרות. כשי רצו שאתן יד לחקלאות, אז נתתי, אם כי לא ברפת ובלול השנואים עלי והייתי גם מודרך תיירים בארץ, אבל הראש שלי

יעקב בראון

מוטב מאוחר מאשר לעולם לא - זאת אולי סממתו של משה ברק. כ-60 שנה לאחר שהלכה לעולמה בטרם עת פניה ברגשטיין, המשוררת המופלאה של 'ניגונים' ו'בוא אלי פרפר נחמד', עכ" שיו יש לקיבוץ גבת יש גם סופר; לפחות מטעם עצמו. כ-60 שנה לאחר נושאים אותו וזכרונותיו ופתאום עכשיו, פתאום היום, הוא נוכר להוציא ספר - 'עולה גולה, גולה עולה' (הוצאת 'גוונים') - שבמרכזו עלילותיו כמדריך נוער בצפון אפריקה ובהמשך גם בבלגיה.

ביצד שחזרת את הדברים לאחר זמן כה רב, או שמא הכל ציזובט מצ'זובט? - אני שואל אותך תחילה. "שום צ'זובט!", טוען הקיבוצניק החיבי, אגב הערה מפתיעה לקוראי עיי תוננו ("אם אתם ברעות של גנדי, אני קרוב אליכם"). "קודם כל יש לי זיכרון פנומנלי לדברים של עבר. אני, למשל, זוכר שירים שאף אחד כבר לא זוכר אותם ואפילו את מאורעות תרצ"ו, כולל כריזות הרוכלים בשוק של חיפה דאז, בעברית, בידיש ובערבית, בעיקר".

תרצ"ו? "כן, ב-1936! מה אתה מסתכל עלי? הייתי אז ילד בן 11..."

הבנתם? - החבר ברק, כפי שביכולת תכם להתרשם מהצילום היפהפה שהנ ציחה אותו מירי, הצלמת המעולה שלנו, בפתח ביתו בקיבוץ, הוא אולי הכל, רק לא נראה ונשמע כבן 86. מה זה קשור לעובדה שהוא כה התמהמה בפרסום ספרו? - לטענתו, בהחלט קשור. "כמי שהצטרף לגבת ב-53', 27 שנה לאחר הקמתו בירי 'הפינסקאים', תמיד הייתי נחשב כאן לאחר מהמצטרפים החדשים וזה נטל מהביטחון העצמי שלי שאני יכול לפרסם את הדברים, מה גם שתי מיד נחשבתי כאחד שעקץ את הממסד המקומי". כ'חיומו המנוע' לקראת הספר הנר כחי, ברק, 'להטוטן של משחקי מילים',